

2014 -03- 13

Dnr. 1.1.3-2492/2014

Kommunens ansvar för tillsyn över fristående förskolor

Skrivelse till utbildningsnämnden 2014-03-13

I slutet av förra veckan kunde vi alla läsa i nämndhandlingar och i medierapportering att förskolan Sjöglimten tvingades stänga med omedelbar verkan efter allvarliga brister i verksamheten gällande både säkerhet, omsorg och kvaliteten i utbildningen. Socialdemokraterna anser att den uppkomna situationen på förskolan Sjöglimten är ytterst oroande och ger anledning att se över hur utbildningsförvaltningen arbetar med tillsyn över fristående förskolor.

I skollagen (2010:800) anges att en enskild som ansöker om att godkännas som huvudman för en förskola ska godkännas av kommunen ”om den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen”. Uppenbarligen har dock enskilda godkänts som huvudmän som sedan visar sig ha stora brister och som inte bedriver en utbildning som uppfyller kraven. Kommunens tillsynsansvar över friskolorna, som stadgas i samma författning, blir då oerhört viktigt för att säkra kvaliteten och säkerheten för alla barn i Stockholms förskolor. Att situationen tillåts gå så långt som på Sjöglimten, där barn har varit nära att bli påkörda och ibland inte fått mat eller inte fått sin blöja bytt på en hel dag, måste ses som ett stort misslyckande för staden.

Stadsrevisionen i Stockholm gjorde år 2011 en uppföljning av utbildningsnämndens tillsyn och kontroll av enskilt drivna förskolor (rapport 2011:6). Revisionen riktade kritik mot nämndens system för tillsyn och kontroll och påpekar i rapporten att brister som uppmärskammats redan vid den årliga granskningen 2008 och 2009 fortfarande inte har åtgärdats. Stadsrevisionens kritik gick bland annat ut på att:

- Tillsynsintervallen är mycket långa. Tiden mellan två tillsynstillfällen i en fristående förskola var i genomsnitt 4,9 år. Som jämförelse framförs att Göteborgs stad och Malmö stad har riktlinjer som anger att tillsyn ska ske med 2 års mellanrum.
- Tillsynerna planeras inte utifrån en samlad risk- och väsentlighetsanalys, utan genomförs i stor utsträckning på förekommen anledning.
- Tillsynsrapporterna görs inte tillgängliga för allmänheten via stadens hemsida.

Några av revisionens rekommendationer i rapporten från 2011 var att:

- Nämnden behöver tydligare styra och följa upp tillsynsverksamheten.
- Nämndens riktlinjer för tillsynen behöver bli tydligare i flera avseenden, t.ex. gäller det när missförhållanden ska bedömas som allvarliga och kan leda till återkallande av godkännande. Vidare bör det förutom lagkraven tydligare framgå vad huvudmannen har att följa förutom lagkraven, för att verksamheten ska bedrivas enligt fullmäktiges mål etc.
- Nämnden bör även ange med vilket tillsynsintervall tillsynen bör ske.
- Förvaltningen behöver utveckla en samlad risk- och väsentlighetsanalys som grund för tillsynens planering. I detta ingår att ett gemensamt tillsynsregister behöver utvecklas.
- Nämnden bör årligen begära en återrapportering av resultaten som kommer fram i tillsynen.
- Tillsynsrapporterna bör göras tillgängliga för allmänheten

Socialdemokraterna anser att ett intervall på 5 år mellan ordinarie tillsyn är helt oacceptabelt. Det innebär att ett barn hinner gå igenom hela sin förskoleutbildning utan att någon tillsyn har skett. Vidare är det otillräckligt och oansvarigt att endast genomföra tillsyn "på förekommen anledning" efter anmälningar om missförhållanden. Bristande säkerhet och omsorg är mycket upprörande, men utbildningsförvaltningen har även ett oerhört viktigt, långsiktigt uppdrag i att granska kvaliteten i verksamheten, vilket inte får bortprioriteras.

I kontakt med S-ledda Malmö stad har vi informerats om deras pågående utvecklingsarbete av tillsynsansvaret. Riktlinjen är att genomföra ordinarie tillsyn vart tredje år, men de fokuserar insatserna utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. Verksamheter som upplevs som problematiska får då tillsyn oftare medan etablerade, välfungerande verksamheter får tillsyn mer sällan, till exempel vart fjärde år. Den nya förskoleförvaltningen i Malmö stad har dessutom tagit fram rutiner för en stringentare etableringskontroll när de nya och av kommunen godkända pedagogiska verksamheterna i enskild regi startar upp. Syftet är att arbeta mer förebyggande och hindra att undermåliga verksamheter utvecklas. I det S-ledda Göteborg görs tillsyn av alla fristående verksamheter, inklusive förskolor, vartannat år.

Mot bakgrund av ovanstående vill Socialdemokraterna få en redogörelse för hur förvaltningen arbetar med tillsynen av fristående förskolor och få svar på följande frågor:

1. Hur ofta genomförs regelbunden, ordinarie tillsyn av fristående förskolor inom Stockholms stad? Finns det en riktlinje för hur ofta den ordinarie tillsynen av fristående förskolor ska ske?
2. Hur många arbetar med tillsynen av fristående förskolor inom Stockholms stad (motsvarande årsarbetskrafter)? Hur många fristående förskolor finns det inom Stockholms stad som dessa personer ska granska?
3. Hur kom granskningen av förskolan Sjöglimten till? Var det en ordinarie tillsyn eller "på förekommen anledning" efter anmälningar? När hade en ordinarie tillsyn av Sjöglimten senast skett?
4. Ligger en samlad risk- och väsentlighetsanalys idag till grund för förvaltningens planering av tillsynsarbetet? Finns det exempelvis en rutin för att ha tätare tillsyn av nyetablerade fristående förskolor, speciellt sådana som upplevdes ha vissa brister redan i sin ansökan om godkännande som huvudman?
5. Blir rapporter över tillsyn av fristående förskolor offentliga via stadens hemsida? Om nej, varför inte? Hur ska föräldrar kunna göra ett välinformerat val om de inte får tillgång till denna information? Blir detta rättvist gentemot de kommunala förskolorna som granskas av Skolinspektionen där rapporterna offentliggörs?
6. Vilka övriga lärdomar har förvaltningen tagit till sig och vilken utveckling har skett efter Stadsrevisionens riktade granskning av utbildningsnämndens tillsyn och kontroll av enskilt drivna förskolor år 2011?

Stockholm 2014-03-13

Eva Köhler

Eva Köhler (S)

Jan Valeskog (S)

Ingegerd Åkselsson Le Douaron (MP)

Jan Valeskog